

JAARVERSLAG 2020

SNUIF- EN SPECERIJENMOLENS DE STER EN DE LELIE

STICHTING MOLENS
AAN DE KRALINGSE PLAS

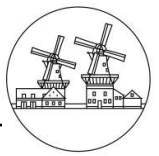

Omslag voorzijde: Het nieuwe bezoekerscentrum staat op 8 ruim 16m lange palen en voor het bijgebouw naast De Ster zijn nog eens 9 palen van dezelfde lengte geslagen. De heistelling is maar klein omdat er ook in het bijgebouw zelf geheid moest worden voor de nieuw fundering daar. We zijn blij dat de bouw in 2020 echt van start is gegaan. Foto: Stadsherstel/Teenstra Fotografie

Omslag achterzijde: In het verleden stonden er ook gebouwtjes van allerlei vorm achter De Ster, het bezoekerscentrum sluit daar goed bij aan. Deze foto uit de zomer van 1940 geeft er een mooi beeld van. De foto is afkomstig uit de collectie van de in 2020 overleden molenkenner J.S. Bakker. In de jaren '70 en '80 was hij regelmatig op De Ster en De Lelie en hielp de molenaars Cor en later Gerard van Harrewijken. Hij schreef diverse artikelen over De Ster en De Lelie.

Deze tekening van rond 1930 laat de situatie van toen zien op de plek van het nieuwe bezoekerscentrum. Het bijgebouw naast De Ster was nog in gebruik als een dubbele woning. Het achterste deel werd gehuurd door een visser, vandaar de bootjes en de visbun. Achter het bijgebouw was een keuken, de schoorsteen van het fornuis is duidelijk te herkennen. Verder zien we nog een kleine vierkante aanbouw aan De Ster waar nog een extra kollergang in stond en net links van de molen tussen de twee bomen staat de uitlaat van de petroleummotor. Ten noorden van De Ster stond een groot houten pakhuis. Daar weer achter stond een boothuis met kleedruimte dat in gebruik was door Cees van der Leeuw, bouwer van de Van Nelle fabriek. Hij woonde dichtbij aan de Kralingse Plaslaan.

Voorwoord

Beste molen-enthousiast,

Voor u ligt het jaarverslag over 2020, een jaar waarin er ondanks de coronacrisis heel veel is gebeurd. Hieronder een aantal hoogtepunten binnen onze drie doelstellingen vrijwilligers, molens en molenpromotie:

Het aantal vrijwilligers groeide. De nieuwkomers richten zich ook op nieuwe taken. Zo begint naast het primaire draaien van de molens en productie van specerijen een bredere inzet te ontstaan rondom de tuin, het winkelaanbod en communicatie. Dit sluit helemaal aan bij onze doelstelling om **meer vrijwilligers bij de molens** te betrekken.

Ten tweede is de aan-/verbouw van start gegaan. Door middel van brainstormers zijn alle vrijwilligers betrokken bij het nieuwe inrichtingsplan van zowel het bezoekerscentrum als de bestaande ruimtes. Daarmee krijgen we veel meer mogelijkheden: voor bezoekers, voor verkoop van de specerijen, maar ook voor verhuur van vergaderruimte met een schitterend uitzicht op de Kralingse Plas. En bijkomend voordeel: onze vrijwilligers hoeven geen water meer uit de brandslang te halen! De uitbreiding en herindeling zijn daarmee een impuls voor onze doelstelling om de molens te **behouden en open te stellen**. Ten derde is er op het gebied van bekendheid van alles gebeurd, zoals het figureren als boegbeeld in een reclamecampagne en het inrichten van een nieuwe website. De nieuwe website, uiteraard wel op het vertrouwde adres snuifmolens.nl, is tweetalig en geschikt voor verschillende *devices*, zodat geïnteresseerden makkelijk bediend worden. Deze acties sluiten goed aan bij onze derde doelstelling, namelijk de **molens op de kaart** te zetten, letterlijk én figuurlijk.

Kortom, ik ben trots op wat we allemaal bereikt hebben in dit buitengewone jaar en dank iedereen voor zijn flexibiliteit en inzet! Coronacrisis of niet, De Ster en De Lelie draaien onverstoort door!

Met vriendelijke groeten,

Abel Scholtens

Voorzitter Stichting Molens aan de Kralingse Plas

Foto: Kristel

Algemeen

Ter ondersteuning van de activiteiten van de vrijwilligers is in 2004 Stichting Molens aan de Kralingse Plas opgericht, toen nog Stichting de Kralingse Snuif en Specerijen compagnie De Ster en De Lelie genoemd. Deze stichting heeft als doelstellingen:

- De instandhouding van de historische en ambachtelijke verwerking van snuiftabak en specerijen;
- Het verwerven en vastleggen van kennis van de historie van De Ster en De Lelie;
- Het openstellen van de molens voor het publiek en uitleg geven over de historie van de molens en het malen van specerijen en snuiftabak.

De Ster en De Lelie, de Karottenfabriek achter De Lelie en de molenaarswoning naast De Ster zijn eigendom van Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V. Deze organisatie heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze behouden en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam. De Karottenfabriek wordt door Stadsherstel verhuurd aan Zeilschool De Lelie en de molenaarswoning is in gebruik als erfgoedlogies.

In de praktijk betekent dit dat Stadsherstel ervoor zorgt dat de molens in goede staat blijven en de vrijwilligers van de stichting er voor zorgen dat de molens in bedrijf blijven en geopend zijn voor het publiek.

Stichtingsbestuur

In 2020 veranderde de samenstelling van het bestuur. Martinus Reijnhoudt nam afscheid en zijn plaats werd ingenomen door Jeroen Stricker. Martin zat in het bestuur sinds 2016, wij danken hem hartelijk voor zijn bijdrage. De samenstelling van het bestuur was in december:

Abel Scholtens (voorzitter),
Andries Ponsteen (secretaris)
Jan Bakker (penningmeester)
Til Kroes
Jeroen Stricker

Daarnaast ondersteunt Jeichien de Graaff het bestuur sinds dit jaar bij public relations. Het bestuur vergaderde in 2020 vijf keer.

Belangrijke onderwerpen waren de fondsenwerving voor de bouw van het bezoekerscentrum en het funderingsherstel en de realisatie daarvan. Helaas ging de geplande BBQ met vrijwilligers en bestuur tot tweemaal toe niet door vanwege slechte weersomstandigheden.

In verband met de inrichting en het toekomstig gebruik van het bezoekerscentrum en de molens werd er in kleine groepjes met vrijwilligers en bestuursleden gebrainstormd. Beginnend vanuit onze doelstellingen bespraken we hoe we die met de nieuwe mogelijkheden het beste kunnen bereiken. Dit resulteerde in nuttige discussies en goede ideeën voor de toekomst.

In samenwerking met Stadsherstel is een nieuw logo voor de stichting gekozen. Het oude logo was in gebruik sinds de oprichting van de stichting in 2004. Het nieuwe logo toont het silhouet van De Ster en De Lelie vanaf de plas. Er is ook een badge gemaakt met het nieuwe logo voor op de kleding van de vrijwilligers.

Vrijwilligers

Het openstellen en in bedrijf houden van de molens is zonder de inzet van de vrijwilligers niet mogelijk. De bezigheden van de vrijwilligers bestaan onder andere uit:

- openstellen en laten draaien van de molens;
- geven van rondleidingen;
- malen van specerijen met de werktuigen in de molen;
- demonstreren van de productie van snuiftabak;
- verkoop van op windkracht gemalen specerijen;
- onderhoud aan de molens en de erven;
- onderzoek naar de historie van de molens, snuiftabak en de productie van snuiftabak;
- promoten van de molens onder Rotterdammers en toeristen.

Afgelopen jaar bestond de groep vrijwilligers uit:

Aad van Strien (molengids)	Martine Mackay
Jan Bakker (vrijwillig molenaar)	Frans Drost (molengids)
Nico Kemp (molengids)	Sonja Maaskant
Martinus Reijnhoudt	Cor Kleef
Jan Bruins (vrijwillig molenaar)	Olaf van Rutten
Coen van Dorp (leerling molenaar)	Camilla van Rutten
Wim van Bruggen (vrijwillig molenaar)	Jeichien de Graaff
Jeroen Stricker (vrijwillig molenaar)	Pauline van der Spek (leerling molenaar)
Wim Smits (leerling molenaar)	Lilian van der Schalk
Joep Groot (leerling molenaar)	Marian Visser
Ron van Hartskamp	Wijnand Westerveld (vrijwillig molenaar)
Pim Kodde	Rik Klapwijk (leerling molenaar)
Ria Mulders	

We zijn erg blij dat we dit jaar weer een aantal nieuwe vrijwilligers konden verwelkomen. Olaf en Camilla helpen op de tweede zaterdag van de maand met het ontvangen van bezoekers en ons specerijenwinkeltje. Jeichien helpt ons met public relations. Pauline heeft vorig jaar een aantal dagen meegelopen, zij vervolgt nu de molenaarsopleiding op De Ster en doet ook allerlei ander werk op de molen. Lilian helpt met het ontvangen van het bezoek en verpakken van de specerijen voor ons winkeltje en Marian helpt ons ook met het specerijenwinkeltje. Wijnand heeft een tijdje meegelopen als voorbereiding op zijn molenaarsexamen op De Ster en kreeg zo de smaak te pakken. Hij blijft nu als vrijwillig molenaar bij ons. Rik is bezig met zijn opleiding tot molenaar en doet dat voor een groot deel bij ons op de molen. In september slaagde Wim Smits voor zijn toelatingsexamen op De Hoge Molen in Nieuw-Lekkerland. Daarmee mag hij volgend jaar het 'eind' examen van De Hollandse Molen doen en de molenaarsopleiding afronden. We wensen hem veel succes!

We zijn erg blij met deze versterkingen, maar we kunnen nog meer hulp gebruiken. Wij zijn op zoek naar enthousiaste vrijwilligers die het leuk vinden om rondleidingen te geven. Belangstelling? Kom eens langs of neem contact met ons op via ons mailadres.

Activiteiten

Dit jaar waren de molens buiten de lockdown periodes op woensdag, donderdag, zaterdagmiddag en elke tweede zaterdag van de maand geopend. Op de doordeweekse dagen worden vooral specerijen gemalen en alle werkzaamheden die daarbij horen gedaan. Daarnaast worden onderhoudsklussen gedaan. Op de tweede zaterdag van de maand en de zaterdagmiddagen ligt de nadruk op het ontvangen en rondleiden van bezoekers.

Er waren een aantal bijzondere activiteiten:

- Op 27 april stonden de molens “in de vreugd” ter gelegenheid van Koningsdag. De gebruikelijke uitgebreide versiering met vlaggen hebben we dit jaar achterwege gelaten vanwege de coronacrisis.
- Op 4 mei stonden de molens “in de rouw” met de vlag halfstok.
- Op 5 mei stonden de molens alleen “in de vreugd” in plaats van volledig “in de vlaggen” zoals gewoonlijk, ook weer vanwege de coronacrisis.
- Op 9 en 10 mei ging Nationale Molendag niet door. Voor het eerst in vele jaren geen Molendag. De beperkingen vanwege corona maakten het onmogelijk om deze dag te organiseren.
- Op 12 september deden De Ster en De Lelie mee aan Open Monumenten Dag samen met veel andere Rotterdamse monumenten. Vanwege de coronamaatregelen konden minder mensen dan normaal de molen bezoeken maar het was fijn dat deze dag toch door kon gaan. We ontvingen over de hele dag verspreid ongeveer 175 bezoekers.
- Op 28 oktober organiseerde de examencommissie van vereniging De Hollandse Molen een molenaarsexamen op De Ster. Dit examen vormt de afsluiting van de officiële vrijwillig molenaarsopleiding. Oorspronkelijk zou het examen in april plaats vinden maar door de coronamaatregelen kon dat op die datum niet doorgaan. Vier kandidaten deden examen; Jaap Stam, Erik de Vries, Wijnand Westerveld en Arie van Loo. We zijn blij dat alle kandidaten geslaagd zijn en we wensen ze veel succes bij hun verdere molenaarsloopbaan!
- Op 29 oktober werd de officiële eerste paal voor het bezoekerscentrum geslagen. Meer hierover in het vervolg van het jaarverslag.
- Op 9 en 10 november figureerde De Ster in een reclamecampagne van KFC. De molen werd als achtergrond gebruikt bij de presentatie van de nieuwe Zinger bitterballen. Dit leverde ons een flinke bijdrage op voor het bezoekerscentrum.
- Op 12 december deden drie leerling molenaars toelatingsexamen op De Ster. Dit examen geeft toegang tot het ‘eind’ examen van De Hollandse Molen. Martin Henzel, Cornelis Dekker en Arnoud Boutkam deden succesvol examen. We wensen hun veel succes bij het volgende examen!

Corona

De coronacrisis ging ook aan de molens niet voorbij. De maatregelen die genomen werden om het virus tegen te gaan hadden voor de molens ook gevolgen. Op de tweede zaterdag in maart waren de molens de hele dag geopend en hadden we een drukke dag met veel bezoekers. De week erna kwam de lockdown en moesten we de molen sluiten tot 1 juni, toen de musea en daarmee de molens ook weer open mochten. Tijdens de lockdown hebben we onze aanwezigheid op de molen zoveel mogelijk beperkt en alleen wat onderhoudswerk gedaan met een minimaal aantal vrijwilligers. De specerijen verkoop ging op kleine schaal door via Ekoplaza aan de Lusthofstraat en via bestellingen. Een enkele keer was het nodig om hiervoor wat specerijen te malen. Na het nemen van diverse maatregelen zoals het instellen van een maximaal aantal bezoekers en een registratiesysteem konden we de molen op 3 juni weer openen voor publiek. De hele zomer konden we zo de molen in bedrijf houden en bezoekers ontvangen. Van 3 t/m 18 november waren

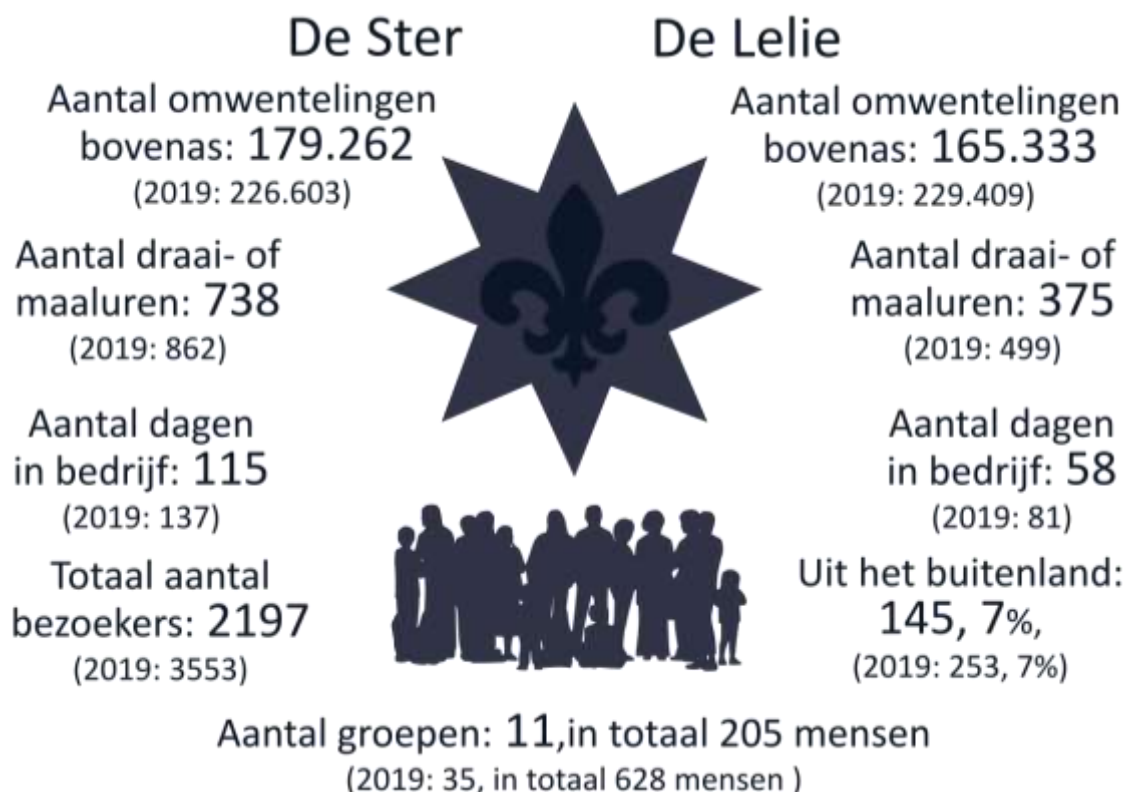
de molens weer gesloten vanwege een tijdelijke verzwaring van de lockdown. Daarna was de molen weer even open tot de lockdown vanaf 15 december opnieuw verzwaaard werd.

Groepsbezoek

De molens worden regelmatig bezocht door groepen, dit is op afspraak ook mogelijk buiten de normale openingstijden. Dit jaar was groepsbezoek lastig vanwege de coronamaatregelen en de beperkte ruimte in de molen. Voor kinderen waren de maatregelen minder strikt en daardoor konden we wel een aantal groepen kinderen ontvangen. In de zomer ontvingen we een groep kinderen van de Scouting uit Amersfoort en ook zes groepen kinderen van een school in Schiedam. De kinderen volgden een zomerschoolprogramma om de achterstand opgelopen tijdens de lockdown te compenseren.

De rondleidingen in De Ster worden gegeven in groepjes van maximaal 15 personen en duren ongeveer een uur. Tijdens de rondleiding vertellen we over de geschiedenis van de molen en de omgeving. Bij voldoende wind draait en maalt de molen en geven we uitleg over de werking en het bedienen van de molen, het malen van specerijen, over snuiftabak en hoe het productieproces daarvan gaat.

Onderstaand een overzicht van 2020 in cijfers. Het aantal bezoekers is lager dan vorig jaar omdat we tijdens de lockdown geen bezoek konden ontvangen en buiten de lockdown periodes was het aantal bezoekers wat we konden toelaten beperkt. Het aandeel bezoekers uit het buitenland is vergelijkbaar met vorig jaar. We ontvingen bezoekers uit 35 verschillende landen, de meeste buitenlandse bezoekers waren afkomstig uit Duitsland en Engeland.

Publiciteit

Informatie over de molens is te vinden op onze website www.snuifmolens.nl. De website werd dit jaar door ruim 3000 mensen bezocht. 63% van de bezoekers kwam uit Nederland, de rest uit in totaal 83 verschillende landen. Nieuws over de molens is te vinden op onze facebookpagina www.facebook.com/snuifmolens. Ook dit jaar werden weer regelmatig berichten geplaatst met foto's en video's over de molens.

Eind 2020 is de lay-out van de website volledig vernieuwd, de bestaande lay-out deed al dienst vanaf 2010 en was gedateerd geraakt. De nieuwe site is ook prima te bekijken op telefoons en tablets, bij de oude website was dat lastig. De nieuwe website is ook wat gemakkelijker te beheren.

Diverse kranten en online media besteden dit jaar aandacht aan De Ster en De Lelie. In februari stond op De Ster Online, van de lokale krant De Ster in Kralingen, een kort stukje nadat de molens na de lockdown weer geopend werden voor het publiek. Daarnaast berichtten diverse media over het slaan van de eerste paal voor het bezoekerscentrum. Onder andere De Ster Online, AD Rotterdam en De Havenloods besteden aandacht hieraan.

Bezoekerscentrum

Zoals toegelicht in het vorige jaarverslag is in 2020 de bouwvallige schuur achter De Ster gesloopt. Op de plaats daarvan wordt een nieuw bezoekerscentrum gebouwd. In dit bezoekerscentrum komt een mooie ruimte om bezoekers te ontvangen, een kleine werkplaats, een keukentje en toiletten. In de bestaande ruimte in het bijgebouw naast de Ster komt dan meer ruimte voor de winkel. De museumruimte aan de straatzijde van het bijgebouw naast De Ster blijft zo in gebruik. De fundering en het muurwerk van het bijgebouw naast De Ster worden ook gerestaureerd.

De begrote kosten zijn in totaal €310.000. Eenderde van het bedrag is voor het herstel van de fundering van het bijgebouw naast De Ster en de rest voor het bezoekerscentrum. In het verslagjaar hebben we bijna €290.000 toegezegd gekregen, dus de financiering is bijna rond. De volgende fondsen hebben een bijdrage toegezegd:

- Stichting Elise Mathilde Fonds - elisemathilde.nl
- Van der Mandele Stichting - vandermandele.org
- Prins Bernard Cultuurfonds - cultuurfonds.nl
- VSB Fonds - vsbfonds.nl
- Stichting Job Dura Fonds - jobdurafonds.nl
- G.Ph. Verhagen - Stichting - verhagenstichting.nl
- Stichting Verzameling van Wijngaarden-Boot
- Stichting Ondernemersbelangen Rotterdam - stichtingondernemersbelangenrotterdam.nl

- Stichting Droom en Daad - www.stichtingdroomendaad.nl
- Stichting TBI
- Stichting Bevordering van Volkskracht - www.volkskracht.nl

Naast deze bijdragen van fondsen hebben we ook subsidie ontvangen van de Provincie Zuid-Holland voor het funderingsherstel van het bijgebouw. We zijn enorm blij met deze toezeggingen, deze gaven ons voldoende vertrouwen om te beginnen met de bouw van het bezoekerscentrum en het herstel van het bijgebouw naast De Ster. Eind juli is daarom de opdracht gegeven aan Aannemersbedrijf F. Bijl & Zn. B.V. Dit bedrijf heeft veel ervaring met restauratiewerk van oude gebouwen.

Eerder al, in februari hebben we de struiken weggehaald op de plek waar het nieuwe bezoekerscentrum moet komen (afb. 1). Daarna was het opruimen en leegmaken van het oude bijgebouw naast De Ster ook een flinke klus. Voordat we hieraan begonnen is de huidige situatie gedetailleerd vastgelegd (afb. 2).

Eind september hebben we de oude bouwvallige schuur gesloopt die op de plek stond waar het nieuwe bezoekerscentrum moet komen (afb. 3). De ingang van de molen verhuisde naar de grote deuren aan de voorkant en ons winkeltje met specerijen is tijdelijk verplaatst naar de kapperij (afb. 4).

Kort daarna begon de aannemer met het uitgraven van de fundering voor het nieuwe bezoekerscentrum. Helaas bleek de grond ernstiger vervuild dan eerder onderzoek had uitgewezen. Dit zorgde voor vertraging en extra kosten. Op 29 oktober was dan eindelijk het moment dat de officiële eerste paal geslagen kon worden. De officiële handeling werd verricht door Niels van der Vlist, directeur van Stadsherstel Historisch Rotterdam en Abel Scholtens, voorzitter van de Stichting Molens aan de Kralingse Plas (afb. 5).

Foto: Eeuwke Woldring / De Ster

Vanwege de geldende maatregelen was de ceremonie eenvoudig. Na het slaan van de eerste paal ging het verder volgens plan en half november konden de funderingsbalken gestort worden. Eind november werd op de funderingsbalken de funderingsvloer gestort (afb. 6 en 7).

De aannemer ging daarna in de werkplaats verder met het maken van de wanden voor het bezoekerscentrum en bij De Ster werd het bijgebouw verder aangepakt. Het losse pleisterwerk aan de binnenzijde is eraf gehaald en waar nodig zijn de muren versterkt en opnieuw afgewerkt. In 2021 gaat de aannemer verder met het bouwen van het bezoekerscentrum en de verdere afwerking.

Snuiftabak

De snuiftabakfabricage is officieel nationaal immaterieel erfgoed, in mei 2015 is het ambacht van snuifreder toegevoegd aan de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed. De samenstelling van de lijst wordt gecoördineerd door het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN). Het KIEN ondersteunt de beoefenaars van erfgoed, onder andere door elke twee jaar een evaluatie uit te voeren. In het afgelopen jaar is het ambacht van snuifreder ook geëvalueerd. Hierbij werd nogmaals duidelijk dat er ernstige zorgen zijn over de continuïteit van het ambacht van snuifreder. Dit komt mede doordat we als gevolg van de nieuwe EU-regelgeving voor tabak eind 2016 gestopt zijn met de verkoop en productie van snuiftabak.

In 2020 zijn er door de beperkte openstelling van de molens helaas geen demonstraties gegeven. We hopen dat in de toekomst weer te kunnen oppakken. Verder ondersteunden we twee studenten van hogeschool InHolland die in opdracht van het KIEN een scriptie maakten over immaterieel erfgoed.

Specerijen

We hebben dit jaar weer regelmatig specerijen gemalen. De specerijen zijn te koop in De Ster en worden ook verkocht via diverse andere (molen)winkels.

We vinden het belangrijk om regelmatig specerijen te malen. We doen dit uitsluitend op windkracht en dat is wel eens lastig want er staat lang niet altijd genoeg wind. Door wat voorraad aan te houden lukt het toch

meestal om voldoende gemalen specerijen te hebben. Klanten die specerijen bij ons willen laten malen moeten daardoor soms een beetje geduld hebben, malen is niet altijd direct mogelijk. Het mooie aan de afhankelijkheid van de wind is wel dat dit ons aanmoedigt om steeds het maximale uit de beschikbare wind te halen en vooruit te denken. Wat is er mogelijk met de wind van die dag? Of moeten we wat extra malen voor als er een periode met weinig wind aan komt? Op die manier houden we deze kant van het molenaarsvak een beetje levend.

Het malen van specerijen zorgt er ook voor dat de werktuigen in de molen in goede conditie blijven en geeft een levendige sfeer in de molens. De geur van de specerijen die in de molens blijft hangen spreekt bezoekers erg aan. Bovendien is de werking van de molens het best zichtbaar als de molen in bedrijf is. Regelmatig malen is ook belangrijk voor behouden en vergroten van de kennis van specerijen en het malen ervan. Denk hierbij aan welke soorten specerijen gemalen worden op welke werktuigen en hoe de verschillende werktuigen het meest efficiënt gebruikt worden en de beste kwaliteit leveren. Naast het malen van onze eigen specerijen, malen we ook specerijen of kruiden in opdracht van anderen.

Het afgelopen jaar zijn de vertrouwde beige plastic busjes vervangen door nieuwe busjes van blik. Deze nieuwe busje voor 50 gram specerijen zijn geïnspireerd op de bekende busjes Ster Specerijen van vroeger. Het merk Ster Specerijen is in de jaren '30 geïntroduceerd door specerijenhandel EJO in Delfshaven. De eerste jaren liet de EJO de specerijen in onze molens malen. Vandaar de naam Ster Specerijen en het bouwjaar Anno 1866 op de busjes. Al vrij snel ging de EJO de specerijen zelf malen in een eigen maalderij, maar de naam Ster Specerijen bleef in gebruik ondanks protesten van toenmalig molenaar Bukman. De EJO is eind jaren '80 overgenomen door Silvo. In 2001 is de productie van de busjes gestopt.

De Silvo busjes zijn door de jaren heen wel van uiterlijk veranderd. Hieronder een rijtje met verschillende busjes (afbeeldingen Museum Rotterdam). Links de oudste busjes en rechts zoals iedereen ze kent van Silvo.

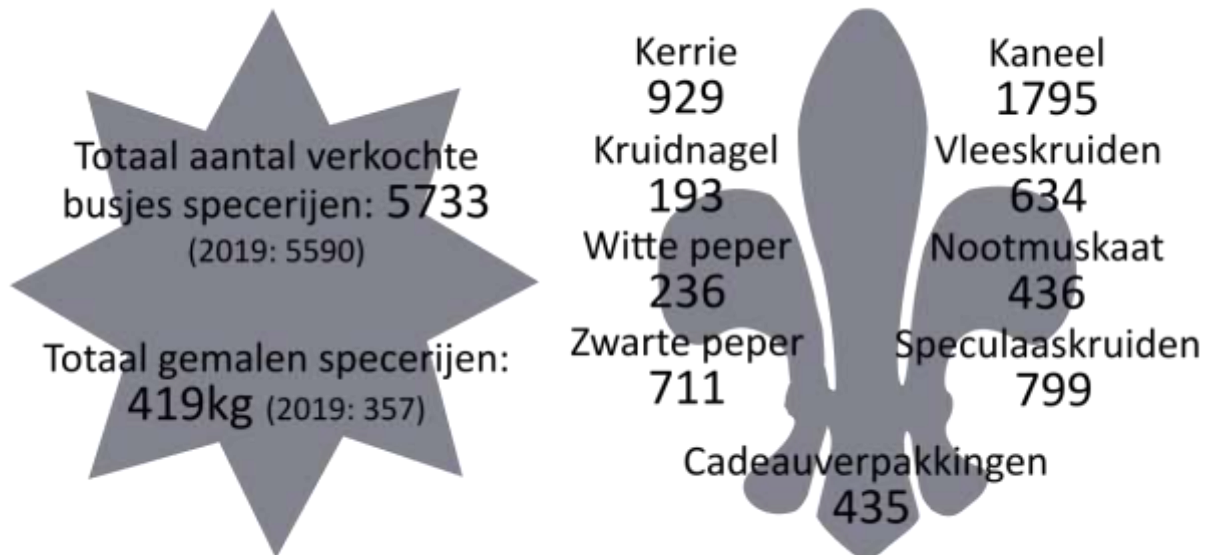
Onze nieuwe busjes zijn niet exact hetzelfde als de busjes zoals ze tot 2001 gemaakt zijn door Silvo, het draaideksel is weer vervangen door een gewoon deksel en de bedrukking is een klein beetje anders. Maar nog steeds geldt: 'gegarandeerd zuiver', onze busjes bevatten alleen specerijen, geen toevoegingen!

De verkoop van gemalen specerijen levert ook een bescheiden bijdrage aan het behoud van de molens. Heel belangrijk hierbij is Catz International B.V., een Rotterdams bedrijf uit 1856, gespecialiseerd in de internationale handel van specerijen, kruiden, zaden, kokosproducten, gedroogde groenten, noten en zuidvruchten bestemd voor de levensmiddelenindustrie. Ook dit jaar hebben zij weer een belangrijke bijdrage geleverd door het tegen een kleine vergoeding beschikbaar stellen van specerijen.

Bij het malen van specerijen werken we volgens de HACCP-richtlijnen. Dit betekent dat het productieproces in de molen geanalyseerd is en alle risico's op het gebied van voedselveiligheid in kaart gebracht zijn. Onze manier van werken is erop gericht om deze risico's zo veel mogelijk te beperken.

In onderstaand overzicht nog wat cijfers over 2020.

Groot onderhoud

Het groot onderhoud wordt uitgevoerd door specialisten zoals de molenmaker en de schilder en valt onder de verantwoordelijkheid van de eigenaar van de molens. Na de grote klussen in 2019 was er dit jaar minder groot onderhoud gedaan, alleen aan De Lelie heeft de molenmaker wat werk uitgevoerd:

- In het voorjaar is het schilderwerk van De Lelie waar nodig bijgewerkt. Hiermee kunnen we een volledige schilderbeurt nog even uitstellen. Zoals vaak bij dit soort klussen bleken er een paar rotte plekken onder de verf te zitten. De molenmaker heeft dat direct hersteld.
- Er is een kleine reparatie gedaan aan de overring van De Lelie, de overring is een grote houten ring waar de kap van de molen op rust. Er was een stuk uitgebroken en de molenmaker heeft dat weer ingelijmd om verdere schade te voorkomen.
- In het najaar bleek er schade te zijn aan het luiwiel (het tandwiel dat het hijswerk aandrijft) in De Lelie. Waarschijnlijk is de schade ontstaan doordat er iets in het wiel gevallen is. De molenmaker heeft de schade hersteld.
- Er zijn subsidie aanvragen gedaan voor het vervangen van de balie (omloop) en het opknappen van het rietdek van De Ster.

Routinematig onderhoud

Kleinere onderhoudsklussen worden door de vrijwilligers gedaan. Dit betreffen allerlei werkzaamheden, zoals het schoonhouden van de molens, smeren van bewegende delen, het bijhouden van het erf rond De Ster en kleine reparaties. Hieronder een aantal van de kleine en grotere klusjes die we dit jaar gedaan hebben:

- Goten en daken zijn in het voor- en najaar schoongemaakt.

- Er zijn vijf kruierollen (rollen waar het bovenste stuk, de kap van de molen op draait) op De Ster vervangen.
- Op De Ster zijn alle wiggen waarmee het hekwerk vast zit (latten aan de wieken waar de zeilen op liggen) opnieuw vastgezet en geborgd (afb. 1).
- Reparatie van een van de luiken voor de ramen van het bijgebouw naast De Ster. Dit luik is door vandalen 's nachts opengebroken en daarbij behoorlijk beschadigd.
- De nieuwe wiggen in de koppeling in de koningspil van De Ster zijn opnieuw vastgezet.
- Als voorbereiding op het vervangen van de balie (omloop) van De Ster hebben we de nieuwe balieliggers (44) geschilderd. De balieliggers zijn gezaagd van oude azobé remmingswerken uit de haven (afb. 2).
- Als voorbereiding op het opknappen van het schilderwerk op De Lelie door de molenmaker is de hele molen aan de buitenkant schoongemaakt.
- Diverse onderdelen van de vang (rem) van De Lelie zijn gerepareerd en opnieuw vastgezet. De vang is daarna weer afgesteld.
- Verder zijn we ook druk geweest met de voorbereidingen voor de bouw van het bezoekerscentrum.

Molenbiotoop

De omgeving waarmee een molen in relatie staat, noemen we de molenbiotoop. Een goede molenbiotoop is van fundamenteel belang voor de werking en het behoud van een molen. Voor de molenaars is een goede windvang van cruciaal belang. Daarnaast zijn veel molens beeldbepalend in het landschap. Als de molen omgeven raakt door bomen of hoge bebouwing verdwijnt de molen uit het zicht en verliest daardoor een deel van z'n toegevoegde waarde. Voor De Ster en De Lelie geldt dit ook.

Het Kralingse Bos komt tot vlak bij de molens en beperkt de windvang van de molens aan de oostzijde. Daarnaast vormen ook de bomen langs de Plaszoom aan de noord- en zuidzijde van de molens een steeds groter probleem zowel voor de zichtbaarheid als de windvang van de molens. Met relatief kleine ingrepen zou dit verbeterd kunnen worden.

Het overleg met de Gemeente Rotterdam over het beheer van de bomen direct rond De Ster en De Lelie heeft nog niet veel opgeleverd. We proberen dit in 2021 een vervolg te geven. Wel zijn een paar jonge boompjes aan de oostzijde van De Lelie geknot, hopelijk kunnen die zo laag blijven zodat het zicht op de molen en de windvang niet verder achteruit gaan.

Financieel verslag

Het financiële overzicht van de stichting over 2020 is in twee delen gesplitst, de kosten en inkomsten voor het bezoekerscentrum en funderingsherstel staan in een aparte resultatenrekening.

Balans per 31 december 2020 van Stichting Molens aan de Kralingse Plas

Balans					
Activa			Passiva		
	2020	2019		2020	2019
Rabo	€ 14.796,97	€ 8.785,73	Eigen vermogen	€ 40.484,64	€ 37.845,42
Kas	€ 61,75	€ 106,10	Saldo ontvangsten bezoekerscentrum	€ 139.332,67	€ 28.513,80
Rabo spaarrekening	€ 27.645,83	€ 27.643,07	Crediteuren	€ 66.670,48	€ 20.957,80
Rabo fondswerving	€ 188.516,61	€ 47.310,12			
Voorraad verpakkingen specerijen	€ 4.574,35	€ 0,00			
Debiteuren	€ 0,00	€ 0,00			
BTW verrekening	€ 10.892,28	€ 3.472,00			
	€ 246.487,79	€ 87.317,02		€ 246.487,79	€ 87.317,02

Balans: Het balanstotaal is behoorlijk hoger dan vorig jaar door de ontvangen bedragen voor de bouw van het bezoekerscentrum en funderingsherstel. Alle ontvangen bedragen staan op een aparte rekening Rabo fondswerving. In de loop van 2021 zal dit saldo gebruikt worden voor de kosten van het bezoekerscentrum en het funderingsherstel. In 2020 hebben we een groot aantal nieuwe verpakkingen gekocht. De busjes die dit jaar nog niet gebruikt zijn staan als voorraad op de balans. De crediteuren zijn nog te betalen rekeningen voor het bezoekerscentrum en funderingsherstel.

Resultatenrekening van Stichting Molens aan de Kralingse Plas

Uitgaven			Inkomsten		
	2020	2019		2020	2019
Gereedschappen en materialen			Donaties		
natriumlamp	€ 61,22		sponsors	€ -	
kistjes opslag spullen bijgebouw	€ 159,05		donateurs	€ 269,61	
bijenwas	€ 36,74		molenpot	€ 805,81	
diverse kosten	€ 156,73				
	€ 413,74	€ 456,14	Inkomsten		
Productiekosten snuiftabak			verkoop snuif	€ -	
inkoop tabak en grondstoffen	€ -		maalloon	€ 16,53	
verzendingkosten	€ -		verkoop specerijen	€ 7.650,84	
verpakkingen, etiketten	€ -		verkoop overig	€ 105,03	
	€ 0,00	€ 0,00	vergoeding tuinonderhoud molenaarswoning	€ 1.422,00	
Productiekosten specerijen			rente spaarrekening	€ 2,76	
inkoop specerijen	€ 1.235,00				
verzendingkosten	€ 56,96				
verpakkingen, etiketten	€ 1.554,91				
	€ 2.846,87	€ 2.300,26		€ 9.197,16	€ 8.048,85
Overige inkoop					
meelproducten GMD, NMD	€ -				
	€ 0,00	€ 380,99			
Presentatie kosten					
Stig Nederlandse Tabakshistorie	€ 50,00				
kosten website	€ 24,00				
kosten vernieuwing website	€ 1.280,00				
kosten jaarverslag + porto	€ 116,45				
	€ 1.470,45	€ 301,67			
Overige kosten					
koffie etc	€ 199,75				
bankkosten	€ 213,92				
verzekeringen	€ 665,69				
huurkosten	€ 1.250,74				
kerstpakketten	€ 336,49				
diverse kosten	€ 235,71				
	€ 2.902,30	€ 2.887,90			
Overschot					
	€ 2.639,22	€ 3.238,34			
	€ 10.272,58	€ 9.565,30		€ 10.272,58	€ 9.565,30

Uitgaven: Gereedschappen & materialen betreffen alle kosten die gemaakt worden voor het onderhoud van de molens en de molenerven. De kistjes zijn gebruikt om de spullen uit het bijgebouw op te slaan in verband

het funderingsherstel. Dit jaar zijn er geen productiekosten snuiftabak gemaakt, er is geen snuiftabak geproduceerd en zijn er ook geen kosten gemaakt voor demonstraties. De productiekosten specerijen zijn wat hoger dan vorig jaar vanwege de aanschaf van een nieuwe voorraad blikjes voor het verpakken van specerijen. De inkoop van specerijen wordt deels gesponsord. De presentatiekosten betreffen ook het vernieuwen van de website. De huidige content werd overgezet naar een moderne website met vernieuwde lay-out die ook makkelijker te beheren is. De overige kosten zijn onder andere de verzekeringen voor vrijwilligers en de aansprakelijkheidsverzekeringen. De huurkosten worden betaald aan Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.

Inkomsten: De molenpot bevat giften van bezoekers en bijdragen voor rondleidingen aan groepen. In 2020 zijn de opbrengsten van de molenpot wat lager omdat we minder bezoek konden ontvangen vanwege de coronamaatregelen. De verkoop specerijen is toch licht gestegen ondanks het feit dat de verkoop in de molen een aantal perioden stil gelegen heeft vanwege de coronamaatregelen. De verkoop overig betreft voornamelijk ansichtkaarten van de molens en zelfgemaakte kaarten. De vergoeding tuinonderhoud wordt ontvangen voor het werk dat de vrijwilligers aan het onderhoud van de tuin van de molenaarswoning doen.

Resultatenrekening van Stichting Molens aan de Kralingse Plas - bezoekers centrum en funderingsherstel

Uitgaven			Inkomsten				
		2020	2019		2020	2019	
Kosten fondsenwerving				Donaties			
bankkosten	€	79,29		particulieren	€	10.121,00	
		€	79,29	fondsen	€	151.830,00	
			€	732,43	bedrijven	€	5.000,00
Kosten bouw					€	166.951,00	
afvalcontainers	€	846,43			€	46.566,72	
mobiel toilet	€	808,49					
facturen herfundatie bijgebouw	€	30.693,81					
facturen bezoekerscentrum	€	23.637,76					
bouwbord	€	66,34					
		€	56.052,83				
		€	17.320,50				
Overschot		€	110.818,88				
		€	28.513,80				
		€	166.951,00		€	166.951,00	
			€	46.566,72		€	46.566,72

Uitgaven bezoekerscentrum en funderingsherstel: De kosten fondsenwerving betreffen voor dit jaar alleen de kosten voor de aparte rekening voor het bezoekerscentrum. De facturen genoemd bij de kosten bouw betreffen de eerste betaaltermijnen - voor de aannemer. Het overschot betreft alleen het verschil tussen het bedrag wat in 2020 binnen gekomen is en wat we in dit jaar uitgegeven hebben. Op de totale begroting is nog steeds een tekort.

Inkomsten bezoekerscentrum en funderingsherstel: De donaties van particulieren betreffen de bijdragen van bezoekers van de molen en de bijdragen die op het speciale rekeningnummer zijn binnengekomen. Een aanzienlijk deel van de door fondsen toegezegde bedragen is inmiddels binnen. De rest van het toegezegde bedrag volgt later.

Foto: Kristel

STICHTING MOLENS AAN DE KRALINGSE PLAS

PLASZOOM 322

3062 CL ROTTERDAM

WWW.SNUIFMOLENS.NL

